

TINCHLIK VA VATANPARVARLIK — ULUG' QADRIYAT

Ibragimov Muslim Artkmashrabovich
Namangan davlat universiteti tadqiqotchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada tinchlik va vatanparvarlik tushunchalarining inson hayoti va jamiyat taraqqiyotidagi oʻrni keng koʻrib chiqiladi. Tinchlik barqaror rivojlanish, maʼnaviyat va milliy birlik garovi sifatida taqdim etiladi, vatanparvarlik esa har bir fuqaroning oʻz Vataniga boʻlgan sadoqati va fidoyiligini ifodalaydi. Maqolada ushbu tushunchalarning huquqiy, siyosiy va maʼnaviy jihatlari yoritilib, tinchlik va vatanparvarlikni saqlash va rivojlantirishning dolzarbligi hamda milliy qadriyatlarimizdagi oʻrni muhokama qilinadi.

Kalit soʻzlar: Tinchlik, vatanparvarlik, qadriyat, milliy birlik, maʼrifiy qadriyatlar, davlat siyosati, yoshlar tarbiyasi, fuqarolik burchi.

Аннотация: В данной статье рассматривается значение понятий мир и патриотизм в жизни человека и развитии общества. Мир представлен как залог устойчивого развития, духовности и национального единства, а патриотизм - как проявление преданности и самоотверженности каждого гражданина своей Родине. В статье освещаются правовые, политические и духовные аспекты этих понятий, обсуждается актуальность сохранения и развития мира и патриотизма, а также их место в наших национальных ценностях.

Ключевые слова: Мир, патриотизм, духовность, национальное единство, духовно-нравственные ценности, государственная политика, воспитание молодежи, гражданский долг.

Abstract: This article broadly examines the role of peace and patriotism in human life and societal progress. Peace is presented as the guarantee of sustainable development, spirituality, and national unity, while patriotism represents the loyalty and dedication of each citizen to their Motherland. The article highlights the legal, political, and spiritual aspects of these concepts, discusses the urgency of preserving and developing peace and patriotism, as well as their place in our national values.

Keywords: Peace, patriotism, spirituality, national unity, spiritual and moral values, state policy, youth education, civic duty.

Kirish: Tinchlik va vatanparvarlik — jamiyat hayotidagi eng ulugʻ va bebaho qadriyatlar sirasiga kiradi. Har bir davlatning barqaror rivojlanishi va taraqqiyoti tinchlikni taʼminlash, aholi orasida milliy birdamlik va vatanparvarlik tuygʻusini mustahkamlash bilan chambarchas bogʻliqdir. ****Islom Karimov taʼkidlaganidek, “Tinchlik – bu har qanday taraqqiyotning, yuksalishning asosi. Tinchlik va osoyishtalik boʻlmasa, hech qanday taraqqiyot haqida gapirish mumkin emas”**** .

Tinchlik barqarorlikning garovi bo‘lib, har bir fuqaro uchun zaruriy omildir. Shu bilan birga, vatanparvarlik har bir insonning o‘z Vataniga bo‘lgan sadoqati va himoyasidir.¹

Tinchlikning tarixiy ildizlari va uning jamiyat rivojlanishidagi o‘rni

Tinchlik insoniyat tarixida har doim asosiy ne‘matlardan biri sifatida qadrlangan.

Tarixga nazar tashlasak, tinchlik va barqarorlik hukm surgan joyda ilm-fan, madaniyat, iqtisodiyot rivojlangan, mojarolar va urushlar esa taraqqiyotga jiddiy zarba bergan. Misol uchun, O‘rta Osiyodagi tinchlik davrlarida ilmiy va madaniy taraqqiyot yuksak cho‘qqilarga erishgan. Bunga o‘rta asrlarda yashab o‘tgan Abu Rayhon Beruniy, Ibn Sino, Alisher Navoiy kabi buyuk allomalar faoliyati yaqqol misoldir.

Tinchlikning yo‘qligi esa jamiyatning rivojlanishiga jiddiy to‘siq bo‘lgan. **XX asrning birinchi yarmidagi jahon urushlari** ko‘plab mamlakatlarda vayronagarchilik, ocharchilik va qashshoqlik keltirib chiqardi. Shu jihatdan, tinchlik jamiyat taraqqiyotining eng muhim sharti ekanligini ko‘ramiz.

Bugungi kunda O‘zbekiston Respublikasi o‘z mustaqilligini qo‘lga kiritgandan so‘ng, tinchlik va osoyishtalikni ta‘minlash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri bo‘lib qoldi. **Konstitutsiyamizda ham tinchlikni ta‘minlash va uni mustahkamlash bo‘yicha alohida bandlar kiritilgan**. Bu davlatning ichki va tashqi siyosatida tinchlikning ustuvor ekanligini ifodalaydi²

Tinchlikning ma‘naviy va ijtimoiy ahamiyati

Tinchlik nafaqat ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlaydi, balki insonning ma‘naviy rivojlanishi uchun ham eng muhim shartlardan biridir. Tinchlik sharoitida insonlar o‘zlarining ma‘naviy va axloqiy qadriyatlarini rivojlantira oladilar. Bugungi kunda global miqyosda ko‘plab mintaqalarda tinchlik va barqarorlik masalalari dolzarblik kasb etmoqda. Dunyo miqyosidagi ziddiyatlar va urushlar insoniyat uchun ulkan talafotlar keltirayotgani hech kimga sir emas. O‘zbekiston Respublikasi esa tinchlikni saqlash, o‘zaro hurmat va milliy birdamlik tamoyillarini rivojlantirishni davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri qilib belgilagan.

Tinchlikning ijtimoiy ahamiyati davlatning ichki va tashqi siyosatida, qonun hujjatlarida va xalqaro munosabatlarda yaqqol namoyon bo‘ladi. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 2-moddasida tinchlik, milliy birdamlik va davlat mustaqilligi saqlanishi lozimligi belgilangan. Shu bilan birga, O‘zbekiston xalqaro maydonda ham tinchlik tarafdori bo‘lib, turli xalqaro tashkilotlar doirasida tinchlik va xavfsizlikni mustahkamlash borasida muhim tashabbuslar bilan chiqmoqda.³

Tinchlik masalasi, ayniqsa, O‘zbekistonda mustaqillik yillarida alohida e‘tibor qaratilgan mavzulardan biridir. Mamlakat rahbariyati tomonidan olib borilayotgan

¹ Karimov I.A. O‘zbekiston kelajagi buyuk davlat. – Toshkent: O‘zbekiston, 1992.

² O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: Adolat, 2016.

³ O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 1992.

islohotlar, xalq farovonligi va barqarorligini ta'minlashda tinchlik muhim o'rin tutadi. Prezident Shavkat Mirziyoyevning so'zlariga ko'ra, "Tinchlik va barqarorlik – har bir insonning hayoti, erkinligi va farovonligining asosi. Bizning vazifamiz – tinchlikni saqlash va uni mustahkamlash". Ushbu tamoyil asosida jamiyatda tinchlikni ta'minlash uchun davlat tomonidan keng ko'lamli dasturlar amalga oshirilmoqda.

Vatanparvarlik – milliy birdamlik va ma'naviy qadriyatlar asosidir

Vatanparvarlik tushunchasi o'z yurtiga sadoqatli bo'lish, uni sevish va himoya qilishga tayyorlik bilan belgilanadi. **Tarixiy manbalarda vatanparvarlikning turli ko'rinishlari** aks ettirilgan. Masalan, Amir Temur o'z davlatining mustahkamligi uchun tinchlik va adolatni asosiy tamoyil sifatida olgan. Shu bilan birga, uning vatanparvarlik ruhi orqali harbiy salohiyatini kuchaytirgani tarixdan ma'lum .

Bugungi O'zbekistonda ham vatanparvarlik tushunchasi davlat siyosati darajasiga ko'tarilgan. **Prezident Shavkat Mirziyoyevning so'zlariga ko'ra, "Vatanparvarlik – bu har bir fuqaroning burchi bo'lib, u davlatning kuch-qudratidir"**⁴. Davlat tomonidan vatanparvarlikni targ'ib qilish va yosh avlod ongiga singdirish uchun ko'plab ta'lim va tarbiya dasturlari ishlab chiqilgan .

Xususan, maktab va oliy ta'lim muassasalarida o'quvchilarga vatanparvarlik g'oyalari singdiriladi. O'quv dasturlarida vatanparvarlik mavzulari keng qamrovli bo'lib, ularning mazmuni milliy qadriyatlar, tarixiy voqealar asosida boyitilgan. Bu esa yosh avlodning o'z yurtiga bo'lgan sadoqatini yanada oshirishga xizmat qiladi .

Tinchlik va vatanparvarlikning xalqaro munosabatlardagi o'rni

Bugungi globallashuv davrida tinchlik va vatanparvarlik faqat bir davlat doirasida emas, balki xalqaro maydonda ham muhim ahamiyatga ega. **Xalqaro munosabatlarda tinchlikni ta'minlash, mojarolarni oldini olish va davlatlararo tinch-totuvlikni saqlash**⁵eng dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi ham o'z tashqi siyosatida tinchlik va barqarorlikni saqlashni ustuvor vazifa qilib olgan .

Davlatimizning Markaziy Osiyoda tinchlik va xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan tashabbuslari xalqaro hamjamiyat tomonidan e'tirof etilgan. **Prezident Shavkat Mirziyoyevning "O'zbekiston Markaziy Osiyoda tinchlik va barqarorlikni ta'minlashda muhim o'rin tutadi" degan so'zlari** bu boradagi siyosatning qanchalik dolzarbligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, O'zbekistonning xalqaro tashkilotlar, jumladan, BMT bilan hamkorligi orqali tinchlikparvarlik siyosati amalga oshirilmoqda .

⁴ Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.

⁵ Vohidov A. Ma'naviyat va Vatan. – Toshkent: Ma'naviyat, 2010

Vatanparvarlik – milliy birlik va taraqqiyot garovi

Vatanparvarlik tushunchasi, avvalo, o‘z yurtini sevish, uni himoya qilish va uning taraqqiyoti uchun xizmat qilishni anglatadi. Vatanparvarlik faqat yurtini qo‘llab-quvvatlash bilan cheklanmay, balki xalqning birligi va jipsligini ta‘minlashda, milliy qadriyatlarni asrashda va yosh avlodni tarbiyalashda muhim omil hisoblanadi. O‘zbekistonning milliy istiqloq g‘oyasi ham aynan vatanparvarlik g‘oyalariga asoslangan .

Bugungi kunda vatanparvarlik yoshlar tarbiyasida eng muhim ma‘naviy-tarbiyaviy qadriyat sifatida e‘tirof etiladi. O‘zbekiston yoshlarini vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ularga mustaqillik qadriyatlarini singdirish davlat siyosatining asosiy yo‘nalishlaridan biri bo‘lib qolmoqda. Shu ma‘noda, ta‘lim tizimida vatanparvarlikka oid darslar, turli madaniy-ma‘rifiy tadbirlar va ommaviy axborot vositalaridagi targ‘ibot-tashviqot ishlari yoshlarni ma‘naviy jihatdan boyitishga xizmat qiladi.

Vatanparvarlik – milliy birlikning asosi

Vatanparvarlik – bu insonning o‘z yurtiga, xalqiga bo‘lgan muhabbatidir. Har bir millatning rivojlanishi va taraqqiyoti uchun milliy birlik va vatanparvarlikning ahamiyati juda katta. ****O‘zbekistonning milliy istiqloq g‘oyasida**** ham aynan vatanparvarlik g‘oyasi markaziy o‘rin tutadi. Vatanparvarlik insonning faqatgina o‘z yurti va xalqiga bo‘lgan muhabbatini ifodalamaydi, balki bu tuyg‘u uni Vatan ravnaqi va taraqqiyoti uchun mas‘uliyatni his qilishga undaydi.⁶

Milliy istiqloq g‘oyasining asosiy mazmuni vatanparvarlikka asoslanadi. O‘zbek xalqining o‘z tarixi davomida vatanparvarlik g‘oyalari asosida saqlanib qolishi va mustahkam davlat qurishi bu qadriyatning milliy birdamlikka qo‘shgan hissasidan dalolat beradi. Bugungi kunda ham mamlakatimizda yoshlarga vatanparvarlik ruhida ta‘lim berish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Vatanparvarlik qadriyatlari davlat siyosatining barcha sohalarida, xususan, ta‘lim va madaniyat tizimida keng targ‘ib qilinmoqda.

Misol uchun, O‘zbekiston yoshlarini vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ularda milliy iftixor hissini rivojlantirish maqsadida maktab va oliy o‘quv yurtlarida ko‘plab tadbirlar o‘tkazilmoqda. Bu tadbirlar yoshlarning ma‘naviy-axloqiy tarbiyasiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi va ularda Vatan oldidagi mas‘uliyat hissini oshiradi. Davlat rahbarining so‘zlariga ko‘ra, "Vatanparvarlik – millatning kelajagini belgilaydigan kuchdir". Shu nuqtai nazardan, vatanparvarlik bugungi kunda O‘zbekistonda milliy ma‘naviyatning muhim omillaridan biri hisoblanadi.⁷

⁶ Milliy istiqloq g‘oyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2000.

⁷ Karimov I.A. Tinchlik va milliy birlik – mustaqillik kafolati. – Toshkent: O‘zbekiston, 1997.

O‘zbekiston Respublikasining tinchlik va vatanparvarlik siyosati

O‘zbekiston Respublikasi mustaqillik yillarida tinchlik va vatanparvarlikni mustahkamlash bo‘yicha keng qamrovli islohotlar amalga oshirdi. O‘zbekiston Konstitutsiyasi va milliy qonunchilikda bu qadriyatlar davlat siyosatining asosiy yo‘nalishlari sifatida belgilangan. Milliy istiqlol g‘oyasi – bu xalqning ma‘naviy tiklanishida muhim omil bo‘lib xizmat qiladi". Shu sababli mamlakatda vatanparvarlikning rivojlanishi va yoshlarni ushbu ruhda tarbiyalash davlat siyosatining muhim vazifalaridan biri bo‘lib qolmoqda.

Shuningdek, davlat tinchlikni saqlash uchun xalqaro hamkorlikka katta e‘tibor qaratadi. Xalqaro maydonda tinchlikni ta‘minlash uchun BMT kabi tashkilotlar bilan hamkorlikda olib borilgan siyosatning natijasida O‘zbekiston mintaqada tinchlik va barqarorlikni ta‘minlashda muhim rol o‘ynamoqda.

Xulosa

Tinchlik va vatanparvarlik – bu jamiyat va davlatning barqaror rivojlanishining garovi bo‘lgan ulug‘ qadriyatlar hisoblanadi. O‘zbekiston Respublikasi tinchlik va vatanparvarlik tamoyillariga asoslangan davlat siyosatini olib bormoqda. Ushbu qadriyatlar milliy birdamlik, barqarorlik va taraqqiyotning asosi bo‘lib, jamiyatning barcha qatlamlarida, ayniqsa, yoshlar tarbiyasida muhim o‘rin tutadi. Shu sababli, tinchlik va vatanparvarlikni mustahkamlash va ularga sadoqatli bo‘lish har bir fuqaroning burchi hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov I.A. O‘zbekiston kelajagi buyuk davlat. – Toshkent: O‘zbekiston, 1992.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
3. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 1992.
4. Milliy istiqlol g‘oyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2000.
5. Karimov I.A. Tinchlik va milliy birlik – mustaqillik kafolati. – Toshkent: O‘zbekiston, 1997.
6. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: Adolat, 2016.
7. Vohidov A. Ma‘naviyat va Vatan. – Toshkent: Ma‘naviyat, 2010